

ELU

HANNES TAMJÄRV: VAIKNE KOLGAS ON MEIE VÄÄRTUS

MÕISAPERENAINE MARIKA TOOTS JA
KASS KRIIMU: Esna on rahulikuks eneseleidmiseks. Et oleks vaikust ja rahu.

Rocca al Mare kooli asutaja räägib, kuidas talle sadasid sülle kolm Järvamaa mõisat, Esna, Vodja ning Põhjaka, ja mis tal nendega kavas on.

Madis Jürgen

madis@ekspress.ee

“Kas tundsite kohe, et Esna mõis, see on õige koht?”
Tamjärv raputab pead.
“Ei.”

“Mis tal siis viga oli?”

Tamjärv: “Minu jaoks on see mõisate ostmise suvemajadeks snobism kuubis. Nad ei ole turvalised, nad ei ole kodused. Pigem tõmbasid mind Esna põlud ja metsad.”

Aga Esna mõisamaja oli kodune ja puust ja nii loodusesse sulanud, et Tamjärve tõrksus vanade majade vastu sai tugeva hoobi. Esnaga tegeldes on ta aru saanud, et igal majal – eriti vanal majal – on oma õhustik, oma lugu.

Tamjärv: “Võibolla see kõlab liiga ilusti, aga vana maja võib olla õpetaja.”

Palgid selle maja ehituseks toodi metsast 1734. aasta talvel vastu 1735. aastat. Ja võimalik, et samal aastal said nad ka seina. Puust klassitsistlik ühekorruseline mõisamaja ja 20 hektarit parki. Elanud üle sõjad ja mõisate põletamised. 1997. aastal ostis mõisa põllumees **Aldo Tamm**, kes seda võimaluste piires hooldas. Ja kaks aastat tagasi tuli Tamjärv Aldo Tamme juurde lehmalauda ostma. Mehed arutasid, kuidas kohalikku elu edendada. Jutt klappis, mõtted arenesid edasi ja Tamjärve firma ostis lõpuks peahoone ja üht-teist lisaks.

Nüüd, kaks aastat hiljem, räägib Tamjärv õhinal talalagedest ja maalینگutest ja voodrilaudadest ja kohupiimavärvidest ja kuidas ta peldikus istudes vaatab, et ka kempusein võib olla nagu omamoodi ajalootund.

“Mis oli enne, idee või maja?”

Tamjärv: “Idee oli varem. Juba enne Rocca al Mare kooli avamist oli meil õhus mõte, et kool ei saa piirneda ainult nelja seinaga. Linnalapsele on vaja näidata, kus on see kõige loomulikum elukeskkond.” (Et asi oleks selge – see asub maal!)

Nüüd on Rocca al Mare kooli bio- loogiaõpetaja **Silja Medar** vedanud õpilasi Esna metsadesse, näidanud neile, milline meistrimees on loodus. Edaspidi tahab Silja traageldada kokku erinevad Eestimaa paigad. Näidata Soomaal viiendat aastaaega – kevadist ülejutust – ja Tammsaare kandis, kuidas inimene kohaneb rabas elamisega. Need paigad on olemas, tuleb osata neid lihtsalt kasutada. Lõpuks tullakse kokku Esnasse, kus saab rahus ja vaikuses asja üle järele mõelda.

Praegu panevad Viljandi mehed Esna mõisale katust. Maja saab kimmitatuse. Paljud asjad on veel pooleli, paljusk on Esna veel ideede haudumise koht. Ja aeg-ajalt, no nii kümneniutiliste intervallidega, esitab Tamjärv mõistujuttu kanast, kes kaagutab juba enne, kui on munemisega alustanud. Ta pole harjunud rääkima plaanidest, mida pole veel ellu rakendatud.

Esna mõisa seinal on üle 200 kol-lase paberilipiku, igal lipikul idee. Kit-

PÕHJAKA MÕIS: Tulevases käsitöö ja workshopide paigas kasib õpilasmalev praegu elementaarset soppa.

sefarm, mesilaste pidamine, puidutöökoda...

Tamjärv: “Kui kellelgi on tahtmine neil lipikutel olevaid asju teha, oleme valmis tuge pakkuma. Me oleme Esnas juhtunud kokku heade inimestega, aga neid oleks vaja veel.”

Vodja mõis – kool lastele!

Paar aastat tagasi käis Vodja algkoolis (Esnast kümme-kilomeetrit maad) 12 last. Järgmisel aastal pidi tulema kuus last. Vallal polnud mõtet nii suurt maja kooli jaoks hoida ja kool otustati kinni panna.

Tamjärv rääkis vallameestele: väikesi algkoole maal ei tohi kinni panna, neid on vaja! Suuri kolhoosikeskuste gümnaasiume ei ole ehk vaja, aga algkoole küll.

Vald ütles, et see on ilus jutt, tulge ja hakake tegema, kui te nii kõvad mehed olete.

Praegu, aasta hiljem, on Vodja klas-sitoad krohvitud ja kohupiimavärviga üle värvitud. Iga klass ise värvi – sinised, kollased, punased, rohelised. Kemp-susein (Tartu Kõrgema Kunstikooli õpilas-

VODJA MÕIS: Septembrist kõlab siin koolikell lastele, kelle jaoks tavaline kool tundub liiga ahistav.

MAA SOOL

on uus rubliik, mis tutvustab tegusaid ettevõtlikke ja säravaid inimesi, kes maal elu edasi viivad.

FOTOD INGMAR MUUSIKUS, SVEN ARBET / MAALEHT

“Kunagi oli Rocca al Mare kooli vaja 40–50 õpetajat, aga avaldusi tuli 700. No kuidas sa neid valid! Vodja puhul mõtlesime, et järsku õnnestub ilma kuulutusteta läbi saada. Ja saimegi. Me ei ole kuskil kuulutanud, et õpetajaid on vaja, aga inimesed oleme kokku saanud ja seltskond on hästi mõnus!”

Lisaks on Vodja kooli laste käsutuses kitsed ja hobused. Tamjärv arvab, et nii mõnelgi tulevasel Vodja koolilapsel pole õiget sõpra olnudki. Hobune ja kits hakkaksid selleks suurema rõõmuga.

Põhjaka

Keegi on Põhjaka mõisahäärberi saalis sopa ja sodi hulgast leidnud kompostitegemise õpetuse ja loeb nüüd valjul häälel artiklit sõnniku mõjust põlulviljakusele a) kui sõnnikule on eelnevalt lisatud põhku, ja b) kui põhk lisamata on jäetud. Tallinna kooliõpilastest Esna malevarühm loobib autokasti risu.

Põhjaka mõisa juurde jõudis Tamjärv natuke hilja. Mõned aastad tagasi oli Põhjaka häärber (viis kilomeetrit Mäost Tartu poole) veel talutavas korras. Paari aasta eest, mäletan selgesti, ahastas tuttav restau-raator, et Põhjaka mõis laguneb, aknad on sisse pekstud – õnn, et uhket ja rikkaliku kujundusega ust pole minema tassitud. Enne kui Tamjärv kohale jõudis, oli üks ukse pool minema viidud ja kahhelahjud lõhutud.

Põhjagal kavatseb Tamjärv kunagi luua töötoad, kus huvilised saavad teha käsitööd, tutvuda ökoehitusega. Kavasid on palju, aga Tamjärv tuleb jälle välja oma jutuga kanast ja kaagutamisest.

Tamjärv: “Põhjaka väärtus on see, et ta on tee ääres. Kõik ei peagi tingimata metsadesse jõudma.”

Jüri Mõis ütles kunagi, et tulgu kõik Tallinna. Esna mees Aldo Tamm kutsub, et tulge maale ja pidage Tallinnas korterit. Mulle meeldib see viimane variant. Hannes Tamjärv arvab et kumbki sõltuvus pole päris hea.

Tamjärve meelest ei määra inimese õnne see, kas ta tegutseb linnas või on ta maal. Asi on hästi siis, kui inimese teab, mis võimalused on olemas ja kui saab nende vahel valida.

Tõnu Õnnepalu näiteks ostis hiljuti siiasamma vana maja. Hakkab Esna mõisapargis endise kasvuhoone kohale aeda rajama.

Tamjärv: “Maakoht vaikes keskkonnas läheb üha enam hinda. Kollal saab tulevikus suur väärtus olema. Belgias ei saa selline rumal mõte pähegi tulla, et lähed kuskile nädalaks ajaks peitu. On vaja säilitada vaikkeid ja rahulikke kohti. Aga mahajäetud paiku, kus on vaesuse ja ahistatuse tunne, ei pea meil olema. Neid tuleb edasi aidata.”

Tamjärv jääb mõttesse ja jätkab ülatunud näoga.

“Huvitav, miks mul Esnas oma tuba pole! Aasta tagasi ei osanud ma sellest veel puudust tunda. Nüüd mõtlen, et võiks juba olla.”